

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 8 (1055) 22 ЛЮТАГА 2012 г.

На Лідчыне напісалі 5-ю Агульнанацыянальную беларускую дыктоўку

18 лютага з
города Бярозаўкі
Лідскага р-на пачала
крочыць па Беларусі 5-я Агульнанацыянальная беларуская дыктоўка. На Лідчыне дыктоўка традыцыйна ўжо пішацца напірацьдадні Міжнароднага дня роднай мовы (21 лютага).

У Бярозаўцы ў чытальную залу гарадской бібліятэкі на дыктоўку прыйшлі 12 чалавек. Пісалі верш

Максіма Танка "Родная мова". Чытаў дыктоўку старшыня Лідскай гарадской арганізацыі ТБМ Станіслаў Суднік. Пераможцамі былі прызнаныя: Рэгіна Дычок (1-е месца), Яўген Лукашэвіч (2-е месца), Вітольд Ашурак (3-е месца). Пераможцы і ўдзельнікі атрымалі памятныя падарункі.

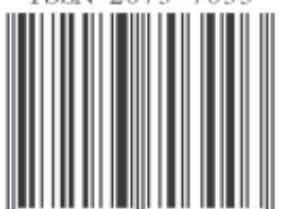
19 лютага дыктоўку пісалі ў Лідзе. У чытальную залу Лідской цэнтральнай раённай бібліятэкі імя Янкі Купалы прыйшло больш за 20 чалавек з Ліды, Лідскага раёна, а таксама прыехалі настаўнікі і вучні сярэдняй школы вёскі Дварэц Дзятлаўскага раёна. Пісалі таксама "Родную мову" Максіма Танка. Чытала дыктоўку завуч СШ № 11 г. Ліды паэтэса Ганна Рэлікоўская. Першае месца заняў Альесь Хітрун з в. Крупава Лідскага р-на, ён жа кіраўнік літаратурнага аб'яднання "Суквецце" пры "Лідской газэце" і студэнт-започынкі 5-га курса Гарадзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. Другое месца ў Крысціны Баравік - вучаніцы 11-га класа сярэдняй школы в. Дварэц Дзятлаўскага раёна. На трэцім месцы з прыблізна адноўковымі вынікамі размясціліся: Марына Едчык - студэнтка Лідскага каледжа, Наталія

Ляўкевіч - настаўніца з в. Дварэц Дзятлаўскага раёна, Вікторыя Воўкава - настаўніца з в. Дварэц Дзятлаўскага раёна, Алена Лашкouskaya - вучаніца 6-га класа сярэдняй школы в. Дварэц Дзятлаўскага раёна, Святлана Пустыновіч і Юлія Белагрывая - студэнткі Лідскага каледжа. Ну а ўсім астатнім - чацвёртае месца і вялікі дзякун за тое, што ўспомнілі ў сабе беларусаў.

Цяпер слова за іншымі гарадамі і весямі Беларусі. Дыктоўка наўпроставая нагода сабрацца разам, згадаць граматыку і адчуць сябе заадно, адчуць націяй.

ISSN 2073-7033

Наш кар.

100 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Карпава

Уладзімір Барысавіч КАРПАЎ (26 лютага 1912, г. Хвалынск, цяпер Саратавская вобласць Расіі — 6 жніўня 1977), беларускі пісьменнік, крытык.

Нарадзіўся ў сям'і земскага лекара. У час голаду на Паволожы (1921) пераехаў разам з маці на Гомельшчыну ў вёску Елча (цяпер Брагінскі раён). З 1929 г. працаў рабочым на лесапільнім заводзе ў Рэчыцы, затым настаўнічай на Брагіншчыне, у Сіроцінскім раёне. Скончыў завочна Менскі педагагічны інстытут (1941). У Вялікую Айчынную вайну ўдзельнічаў у падпольным і партызанскам руху, быў намеснікам камандзіра спецгрупы Менскага абкама КПБ, старшим разведчыкам глыбокага тылу. Пасля вызвалення Менска выкладаў мову і літаратуру, загадваў навучальны часткай сярэдняй школы № 42, працаў у газете «Советская Беларуссия», у 1945 г. быў адказным сакратаром газеты «Літаратура і мастацтва», у 1947—

1960 г. загадваў аддзелам прозы і крытыкі ў часопісе «Полымя». Сябар СП СССР (з 1946).

Выступаў ў друку з рэцензіямі і артыкуламі з 1945 г. Аўтар кніг літаратурна-крытычных артыкулаў «Па шляху сталасці» (1952) і «Крылаты ўзлёт» (1966). З 1948 г. пачаў выступаць як празаік. Вышылі аповесць «Безнейтральная паласы» (1950), раманы «За годам год» (1957), «Вясення ліўні» (1961), «Нямігі крывавыя берагі» (1962), «Сотая маладосць» (1971, усе чатыры раманы склалі цыкл «На перавале стагоддзя»), кніга апавяданняў і ўспамінаў «Прызнанне ў янавісці і любві» (1976). Укладальнік і адзін з аўтараў кнігі «Мы раскажам пра Мінск» (1964), аўтар тэксту да фотаальбома «Мінск» (1965). Складаў кнігі «Горад і годы» (1967) і «Сквозь огонь и смерть» (1970). У 1983—1985

г. выйшаў Збор твораў у 5 томах.

Узнагароджаны ордэнамі Чырвонай Зоркі, Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалём за баявыя заслугі і іншымі медалямі.

Імем У. Б. Карпава названа вуліца ў Менску.

У сакавіку з'явіцца цалкам беларускамоўны канал «Беларусь-3», у кастрычніку ён стане абавязковым для ўсіх кабельных аперацараў краіны

Белтэлерадыёкампанія плануе ў сярэдзіне сакавіка 2012 года ў тэставым рэжыме запусціць канал беларускай культуры «Беларусь-3». Пра гэта паведаміў Генадзь Давыдзька. Чакаецца, што ўжо ў кастрычніку ён увойдзе ў абавязковы пакет кабельных аперацараў. Гэта беларускамоўны тэлеканал, дзе будзе прадстаўлена лепшая дакументалістыка, гістарычныя фільмы, дасягненні сусветнага кінема-

тографа, дубляваныя на беларускую мову, ток-шоў культуралагічнага плану, рэлігійныя праграмы, праграмы для дзяцей, школьнікаў.

Яго стварэнне мяркуецца без прыцягнення бюджетных сродкаў.

- Гэта тая ніша, якая цяпер не запоўнена. З запускам «Беларусь-3» канал «Беларусь-2» стане канчатковая спартова-забаўляльным, а «Беларусь-1» — універсальным

каналам.

У перспектыве ў абавязковы пакет кабельных аперацараў увойдзе яшчэ і кругласутачны інфармацыйна-аналітычны канал «Беларусь-24», — растлумачыў Генадзь Даўдзька.

Па яго меркаванні, беларуская нацыянальная культура мае патрэбу ў папулярызацыі, і тэлеканал «Беларусь-3» будзе гэтаму спрыяць.

БелТА.

Латышы адстаялі дзяржаўнасць сваёй мовы

выбарнікай

З ініцыятывай правядзення рэферэндуму аб наданні рускай мове статуту дзяржаўной выступіла таварыства "Родная мова".

Шанцы на поспех рэферэндуму былі першапачаткова вельмі невялікімі, паколькі для ўніяснення праправак у Канстытуцыю неабходная падтрымка больш за палову ўсіх грамадзян Латвіі, якія маюць права голосу.

Ініцыятары суботняга рэферэндуму ў Латвіі аб наданні расейскай мове статусу дзяржаўной таксама разглядаюць яго вынікі як перамогу, нягледзячы на тое, што большасць прагаласавала супраць адпаведных праправак да Канстытуцыі, бо як выразна акрэсленая нацыянальная меншасць па єўразвязаўскім заканадаўстве расейскамоўныя маюць велізарныя права.

Наш кар.

У Магілёве праішлі

5-я Агульнанацыянальная дыктоўка і “Беларускае пяціборства” для дарослых

У Магілёве больш за шэсцьдзесят чалавек 19 лютага адзначылі Міжнародны дзень роднай мовы напісаннем Агульнанацыянальной беларускай дыктоўкі і ўдзелам у інтэлектуальным спаборніцтве «Беларускае пяціборства» для дарослых. Мерапрыемствы праходзілі ў Палацы культуры вобласці. Іх арганізавалі гарадская арганізацыя Таварыства беларускай мовы і творчы клуб «Натхненне».

Сёлета магілёўскія руспліўцы беларускай мовы пісалі дыктоўку пяты раз. Для яе арганізаторы абрали верш «Летапісец» Максіма Багдановіча.

- Вершу спаўняеца сёлета сто год і ён прысвечаны Магілёву, - так аргументаваў выбар твору для дыктоўкі адзін з яе арганізатораў Алег Дзяячкоў.

Дыктувала Багдановічай верш настаўніца беларускай мовы і літаратуры Ганна Бандарэнка. Вынікі дыктоўкі будуць агучаныя пазней.

- Дзяячкоўцы дыктоўкі Дзень роднай мовы начали адзначаць у Магілёве не толькі людзі, якія дбаюць пра беларускую мову, але і ўлада. Летасць кіраўнік гарвыканкаму Станіслаў Барадаўка павіншаваў магілёўцаў з гэтым святам. Сёлета гэты дзень будуць адзначаць адмысловымі імпрэзамі ў магілёўскіх школах, — зазначыў кіраўнік гарадской арганізацыі ТБМ Алег Дзяячкоў.

«Беларускае пяціборства» для дарослых праходзіла ўпершыню. Штогод яго тэбэ-эмайцы праводзяць для школьнікаў ва ўніверсітэце імя Кулішова. Дарослыя, як і вучні, меліся адказаць на пять пытанняў — па адным на матэматыцы, географії, гісторыі ды беларускай мове і літаратуре. На выкананне заданняў ініцыятар «Пяціборства» Міхась Булавацкі адвёў дваццаць пяць хвілін. Перамог у інтэлектуальном спаборніцтве сябра ТБМ Сяргей Дымкоў. Другое месца заняла вучаніца восьмага класа Яніна Асіпцова. Трэцяе — Алег Дзяячкоў.

На прыканцы святочных мерапрыемстваў былі ўручаныя «Пасведчанні сябра ТБМ» дзясятку новых сяброў і актыўісту. Прагучалі вершы мясцовых паэтаў. З вітаннем і вершамі выступіў прадстаўнік украінскай дыяспары горад Уладзімір Цішчанка.

Паводле Радыё
“Свабода”.

Чытае дыктоўку Ганна Бандарэнка

Прызёру інтэлектуальнага спаборніцтва Яніне Асіпцовой
Міхась Булавацкі ўручает прыз

Тэлеканал «Белсат» падтрымлівае V Агульнанацыянальную дыктоўку

У сувязі з гэтым Зміцер Саўка, кіраўнік моўнай службы «Белсату», зазначае:

- Дыктоўка — гэта арыгінальны спосаб заявіць пра ненармальнасць сітуацыі. Калі б у нас беларуская мова займала належнае месца ў штодзённасці, то, відаць, людзі б «пісалі дыктоўку» штодня. Інакш кажучы, яны запаўнялі б нейкія бланкі, яны пісалі б штосьці сваім калегам. А тут мы паказваем, што мала беларускай мовы ў штодзённасці, мала мы ёй карыстаємся. Давайце рабіць гэта часцей. І вось наўмыснасць такога, у пэўным сэнсе бессэнсональна дзеяння напаўняе яго не фармальным, а сімвалічным сэнсам.

Сімвалічныя выявы Максіма Танка, Якуба Коласа і Янкі Купалы будуць прысутніцаў на паперы і асадках, якія ўдзельнікі дыктоўкі атрымаюць ад «Белсату».

Пераможцы дыктоўкі ў кожным з пяці гарадоў — Менск, Горадня, Магілёў, Баранавічы і Ліда — атрымаюць ад незалежнага тэлеканала каштоўныя прызы. Якія? Пра гэта «Белсат» паведаміць напярэдадні дыктоўкі.

Дыктоўку можна будзе напісаць і праз інтэрнэт. Відэадыктоўка, прачытаная славутаю беларускаю тэлевядоўцаю Зінаідою Бандарэнкаю, будзе размешчан

Ой, як далёка нам яшчэ да Беларусі!

(Уражанні ад XIX Мінскага міжнароднага выставы-кірмаша)

Этыя слова з верша Ніла Сымонавіча Гілевіча ўзгадаліся мне, ды думаю і не толькі мне, пасля знаёмства з кнігамі, прадстаўленымі ўдзельнікамі азначанай выставы. А ўсяго іх заўлена 104 з 17 краін блізкіх і далёкіх. Наша Беларусь была прадстаўлена 78 удзельнікамі — якраз 75 адсоткай — (69 з Менска, 4 — з Віцебска, па аднаму з Берасця, Віцебска, Гомеля, Маладзечна і Магілёва). Здавалася б, на сваёй замлі гаспадары павінны паказаць усім павагу да свайго роднай мовы і гучна сказаць: «Глядзіце, як мы шануем сябе, сваю мову, свой народ!». Ды дзе там! Над уваходам — усё на расейскай мове. Толькі дванаццаць офісаў-павільёнаў мелі назвы на беларускай мове. Але і тым арганізаторы пісалі «Мінск». Яшчэ горшыя спраўы з экспанатамі — дай Божа, каб 2-3 адсоткі экспанатаў былі на беларускай мове. Толькі «Кнігарня Логівінаў», выдавецтвы «Тэхналогія», «Літаратура і мастацтва», «Мастацкая літаратура», «Беларусь» паказалі ўсе кнігі на беларускай мове. Добра глядзеліся 22 кнігі з серыі «Беларускі кнігазбор» на стэндзе «Кніжнага салона» (даражы і візітоўкі іх зроблены на беларускай мове!). Цудоўную падборку перакладаў замежных аўтараў на беларускую мову прадставіла выдавецтва «Энциклопедик». Беларускамоўныя выданні прадставіў выдавец Зміцер Колас. Прыкладна палова прадстаўленых кніг была беларускамоўнай у Нацыянальнай кніжнай палаты Беларусі, Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі. Сціплі прадставілі беларускамоўную літаратуру Нацыянальная бібліятэка Беларусі, выдавецтвія цэнтраў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, Тэлеканала Беларусі, выдавецтвія Тэлеканала Беларусі, Аляксандра Кананенка, раднік па пытаннях культуры Амбасады Украіны ў Рэспубліцы Беларусь Васіль Бондар, намеснік старшыні згуртавання ўкраінцаў у Беларусі «Ватра» Таццяня Бей, паэт і публіцыст Сяргей Законнікай, лідар грамадскага аб'яднання беларускіх пенсіянераў «Наша пакаленне» Таццяна Зялко. Усе выступаўцы высока ацанілі працу Валеры Васільевіча Стралко і пажадалі яму новых поспехаў у нялёгкай перакладчыцкай працы.

Прыклад павагі да гаспадароў выставы паказалі іншыя гаспадары выставы падтрымкі ім Гётэ, Славакія, Ізраіль ды Швеція. На іх стэндах беларуская кніга заняла вельмі прыстойнае месца. Дарэчы сказаць, на стэндзе пасольства Швеціі ўсім ахвотным выдавалі цікавы буклет «Швеція і Беларусь» на беларускай мове пра гісторыю адносін паміж нашымі краінамі. Нельга не сказаць пра наших паўднёвых суседзяў — Украіну. Яны прывезлі вельмі многа цудоўных

кніжак (краіна мае больш за шэсць тысяч выдавецтваў) рознай тэматыкі на украінскай мове. Адна з іх — найбольш драгая нам — беларусам. Гэта «Круглянскі мост» Васіля Быкаўа ў перакладзе Валеры Стралко. Прэзентацыя гэтай кнігі адбылася 10 лютага на нацыянальным стэндзе Украіны. Цёплія слова пра Васіля Уладзіміравіча, пра значнасць яго творчасці для беларускага і украінскага народу сказаці кіраўнік украінскай дэлегацыі Аляксандра Кананенка, раднік па пытаннях культуры Амбасады Украіны ў Рэспубліцы Беларусь Васіль Бондар, намеснік старшыні згуртавання ўкраінцаў у Беларусі «Ватра» Таццяня Бей, паэт і публіцыст Сяргей Законнікай, лідар грамадскага аб'яднання беларускіх пенсіянераў «Наша пакаленне» Таццяна Зялко. Усе выступаўцы высока ацанілі працу Валеры Васільевіча Стралко і пажадалі яму новых поспехаў у нялёгкай перакладчыцкай працы.

Хацелася б адзначыць кнігі, прадстаўленыя выдавецтвам Беларускага Экзархата «Жыціе блажэнай Еўфрасінні, ігуменіі манастыра Уседзяржыцеля Святога Спаса ў горадзе Полацку» на трох (беларускай, ангельскай і рускай) мовах і «Я — сын Ваш» Летапіс беларускай шляхты» Анатоля Статкевіча-Чабаганава.

На стэндзе Нацыянальной бібліятэкі Беларусі прэзентавалася трывалікай Максіма Багдановіча: вершы «Зорка Венера», «Пагоня», «Санет»

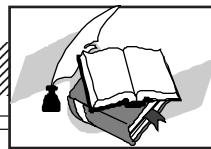
на дзесяці (!!!) мовах., выдаўненыя асобнымі кніжкамі. У прэзентацыі бралі ўдзел старшыня Беларускага фонду культуры Уладзімір Гілеп, дырэктар літаратурнага музея Максіма Багдановіча Таццяна Шэляговіч, мастак, афарміцель трывалікай Юры Хілько, пісменнік Анатоль Бутэвіч. Там жа можна было убачыць і выдатную кнігу Уладзіміра Каараткевіча «Дзікае паліванне караля Стаха» на чатырох (беларускай, ангельскай, рускай і украінскай) мовах. Гэта кніга, выдадзеная Беларускім фондам культуры, адзначана дыпломам «Залаты фаліант» як пераможца Нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі - 2012» у намінацыі «За ўклад у захаванне духоўнай спадчыны».

Мікола Лінік,
г. Менск.

На здымках: 1. Валеры Стралко і Аляксандра Кананенка; 2. Сяргей Законнікай; 3. Уладзімір Гілеп; 4. Таццяна Шэляговіч.

Вянок памяці: Тодар Копша

14 лютага пасля цяжкай і працяглай хваробы пакінушы гэты свет Тодар Копша. Дысідэнт савецкіх часоў, арганізатар і ўдзельнік падпольных выставаў, мастак-авангардыст пайшоў з жыцця ў няпоўным 73.

Ён нарадзіўся на Магілёўшчыне ў мястэчку Прапойск (цяпер Слаўгарад). Скончыў Менскую мастацкую вучэльню. Не прызнаваў савецкага афіцыёзу, што перашкодзіла яму працягнуць мастацкую адукацыю, але на ёсё жыццё зблізіла з іншымі мастакамі-вучнямі. У іх ліку і зямляк Аляксей Марачкін.

- Ён застаўся чалавекам вольным, не зацугляненым сацэралізмам, не зацугляненым палітыкай партыі, бальшавізмам, таму што ён быў дасведчаны ў єўраліцкай культуры, а перадусім у мастацстве канца дзесяццяцатага — пачатку дваццятага стагоддзя. Як на мой погляд — гэта быў першы мастак такога сюрэралістычнага, абстрактнага характеру. Апошнія гады ён цяжка хварэў, і вось, на жаль, мастака, грамадзяніна, беларуса не стала.

Карціны Тодара Копши знаходзяцца ў прыватных зборах у Нямеччыне, Швейцарыі, Нарвегіі, Японіі, Ізраілі. Беларускія дзяржаўныя мастацкія зборы ягонымі творамі не цікавіліся, хоць шмат якія працы, кажа Аляксей Марач-

справе — гэта прысвечэнне рэпрэсаваным пісьменнікам Беларусі, бо ў савецкія часы ён хаваў сапраўдную ідэю гэтага твора.

Схаваныя ідэі і мастацкія прынцыпы мастакі-вольнадумца выйдзялі на падпольных выставах, што ладзіліся ў іхных майстэрнях на вуліцы Дзімітрава ды ў некаторых іншых месцах. Прыйгдае мастацтвазнаўца Тацяна Гаранская.

- Ён, Марачкін, Віктар Маркавец, Альесь Розанавіч рабілі падпольную выставы, прысвечаныя Казіміру Малевічу. Яны там праводзілі і лекцыі пра Малевіча — калі гэтае імя было забароненае ў Беларусі, пра авангарднае мастацтва — калі нават гаварыць пра яго забаранялася.

Мастак-авангардыст звязаўся змоцнае сяброўствам з паземкамі падпольных аўтараў.

Пахаваны Тодар Копша 16 лютага на Заходніх магілках сталіцы.

Валянціна Аксак.

На здымках: Тодар Копша; работы мастака «Адтуліны», падатно, алей, «Без назвы», калаж.

кін, вартыя сталай экспазіцыі.

- Такі, да прыкладу, твор, як вялізнае падатно пад назовам “Прысвечэнне чылійскім паэтам”, а на самой

Алесем Розанавым.

- Тодар жыў і тварыў наперакор відавочнасці, наперакор нейкім правілам усталівым, творачы немагчымае.

У скарбонку культурнай сталіцы

“Белпошта” выдала маркаваны канверт да 450-годдзя выдання С. Будным “Катэхізіса” ў Нясвіжскай друкарні.

Сымон Будны (1530-1593) - гуманіст, асветнік, рэлігійны рэфарматар, філосаф, кнігавыдавец. Ен быў адным з заснавальнікаў Нясвіжскай друкарні, у якой у 1562 г. выйшаў на старабеларускай мове «Катэхізіс». Гэтая кніга стала першым друкаваным выданнем на землях сучаснай Беларусі. Яна была падрыхтавана як дапаможнік для агульнага рэлігійнага наuczuchania вернікаў, для выкладання асноў хрысціянскага веравучzenia ў выглядзе пытанняў і адказаў.

Упершыню ў Беларусі «Катэхізіс» перавыдадзены ў 2005 годзе.

У Магілёве выступіў Зміцер Вайцюшкевіч

Дзень усіх закаханых Магілёўская ТБМ адзначыла канцэртам вядомага беларускага музыка і выканаўца Зміцера Вайцюшкевіча. За апошнія некалькі гадоў у Магілёў співаў прыехаў ужо ў трэці раз. Зладзіць канцэрт дапамагла грамадская кампанія «Будзьма».

Практычна ўсе песні музыки — гэта вершы вядомых беларускіх паэтаў, пакладзеныя ім на музыку. Есць у яго репертуары песні на вершы Карагевіча, Барадуліна, Някляева, Хадановіча і многіх іншых аўтараў. У Магілёў Вайцюшкевіч 15 лютага прывёз «салянку» з самага любімага: свайго і публікі. Прынамі «Я нарадзіўся тут», «Дарога», «Вясновы дзень» — співал хорам.

Сам жа Вайцюшкевіч, цягам 2-х гадзіннай вечарыны, якая сабрала каля 100 магілёўцаў, співаў і гаварыў многа і з задавальненнем, якое, відаўчна, падзяляла і публіка. Хоць Зміцер і паабязаў співаць песні пра каханне ў горн мінулага свята, большасць песьні выйшла хутчэй пра любоў да Беларусі. У выніку нават сам Зміцер адзначыў, што пара перастаць співаць гэтулькі патрыятычных песен, бо “сэрца рвеца”.

Сярод прысутных на канцэрце былі і маладыя дзеці, і зусім пажылыя людзі. Пры гэтым Зміцеру атрымалася дагадзіць усім — яго песні падпівалі ў розных кутках невялікай, але ўтульнай залы. І ханца ўсе ахвотныя маглі ўзяць праграмку з тэкстамі некаторых

песьен, многім яна не спатрэбілася. Бы песьні пакладзены на вершы вядомых беларускіх паэтаў, якіх ведаюць ўсё. Так што зала падпівала Зміцеру з вялікім задавальненнем.

Кожную песьню Зміцер супрадаваў жаўцівымі гісторыямі, сваімі думкамі і ідэямі. Ін, здавалася, не змаўкаў ні на хвіліну — хіба толькі каб папіць гарбаты. Распавёў ён і пра тое, як былі напісаны некаторыя песьні, і пра свае пачуцці да Беларусі, і пра ўражанні ад

розных канцэртаў. Магілёўская публіка яму аслабіла спадабалася. Ды і Зміцер ёй таксама спадабаўся, трэба сказаць.

У канцы вечарыны Зміцер выканаў вельмі добра знаёмую кожнаму песьні: і “Калыханку” з дзіячай передачы, і “Бывайце здаровы”, і іншыя хіты. Пасля чаго ўдзячная публіка змагла асабісту пагутарыць са Зміцерам, атрымаць аўтографы і памятныя паштоўкі.

Юрась Каласоўскі.

Краязнаўчая сустрэча ў Віцебскай арганізацыі ТБМ

У недзялю, 12 лютага, ў Віцебску адбылася сустрэча з кіраўніцтвам Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны і краязнаўцамі, якая была прысвечана праблемам краязнаўства рэгіёну. Імпрэзу пад назвай “Захаваем гісторыка-культурную спадчыну праз краязнаўчу дзейнасць” адкрыў старшыня рэспубліканскай арганізацыі Алег Трусаў. Напачатку спадар Трусаў распавёў пра стварэнне і развіціе краязнаўчых даследаванняў у Віцебску, якія началіся яшчэ ў XVI ст. Быў прыгаданы такія славутыя імёны, як Гваніні, Сапунёў, Семяноўскі, Нікіфораўскі і інш. Дарэчы, адной з галоўных тэм, якія трэба было разгледзець, з’яўлялася гісторыя рэстаўрацыі і горада Віцебска. Алег Анатольевіч тут прыгадаў пачатак развіція рэстаўрацыі, асноўныя рэстаўрацыйныя арганізацыі і таварысты пра ахове помнікаў гісторыі і культуры. Не аблінул ўвагі і знакамітая аўкектыя рэстаўрацыі нашага горада: касцёл Святой Барбары, Успенскі сабор, Дабравешчанская царква, музейна-выставачная зала Цэнтра культуры “Віцебск” “Духаўскі круглік” і інш.

Старшыня Віцебскай абласной арганізацыі ТБМ І.А. Навумчык расказаў пра гісторыю развіція краязнаўчай

дзейнасці менавіта ў Віцебску.

Ен таксама адзначыў адзін з найважнейшых крокоў у развіціці краязнаўства — выданне першых кніг “Памяці” — Дубровенскага і Шумілінскага раёніў. У пачатку 1990-х гг. гэта была адна з самых цікавых падзеіў на краязнаўчай навуцы нашага рэгіёну. Н.А. Сулецкая — дырэктар дзяржаўнай установы адукацыі “Віцебскі абліспцыярніцтва” — пакладзіла пачатак спадару Трусаў распавёў пра стварэнне і развіціе краязнаўчую дзейнасць” — распавяла прысутным пра краязнаўчыя рух у Віцебску, знакамітасць аўдзінанне “Узгор’е”, пра асноўныя праекты па ахове помнікаў культуры. З яе слоў вылучылася галоўная праблема віцебскага краязнаўства — гэта поўная адсутнасць кіраўнічага цэнтра, які б аўдзінаваў у сабе ўсіх вядомых і не вельмі вядомых краязнаўцу. Адразу ж паступіла прапанова аднавіць Таварыства аховы помнікаў, якое было скасавана на пачатку 1990-х гг.

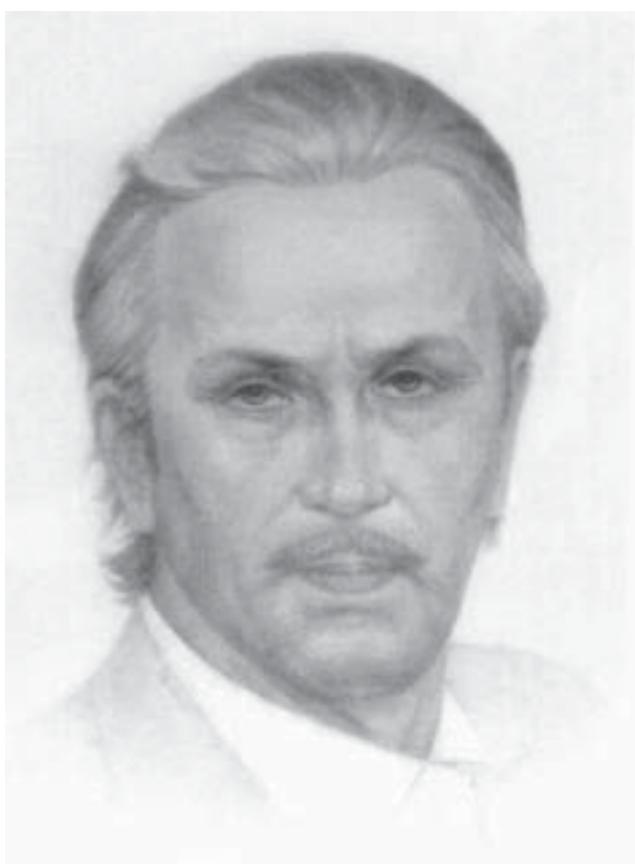
Таксама мелі слова і знакамітая краязнаўцы Віцебска: М.В. Піявавар, Чалавек года Віцебшчыны Л.К. Нікіціна, бацька віцебскага краязнаўства В.М. Арлоў і інш. Прыветнічалі на сустрэчы і сябры Таварыства з Бешанковіч і Гарадка, якія актыўна ўносілі свае пропановы падчас правядзення

Зміцер Шыловіч, студэнт 3 курса ВДУ імя Машэрава, сябар ТБМ.

ЮБЛЛЕЙНАЯ ВЫСТАВА МАСТАКА ІВАНА ПРАТАСЕНІ

1 лютага ў Палацы мастацтваў адчынілі юбілейную выставу (з нагоды 80-годдзя) вядомага ў Беларусі мастака-акварэліста Івана Пратасені. Яго таленавітыя творы, выкананыя ў жывапіснай тэхніцы акварэлі (жывапіс воднымі фарбамі на паперы) заўважылі мастацтвазнаўцы яшчэ на 1-й Усебеларускай выставе ў 1966 г. У 1-м томе «Энцыклапедыі літаратуры і мастацтва» (1984 год) яго імя згадваецца сярод лепшых акварэлістаў Беларусі.

І сёлетняя юбілейная выставка падтведрдзіла высокія мастацкі ўзровень твораў Івана Пратасені сярод выбітных акварэлістаў краіны. А з 2000 года ён карыстаецца выключна

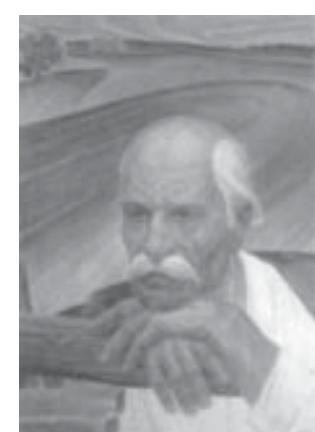
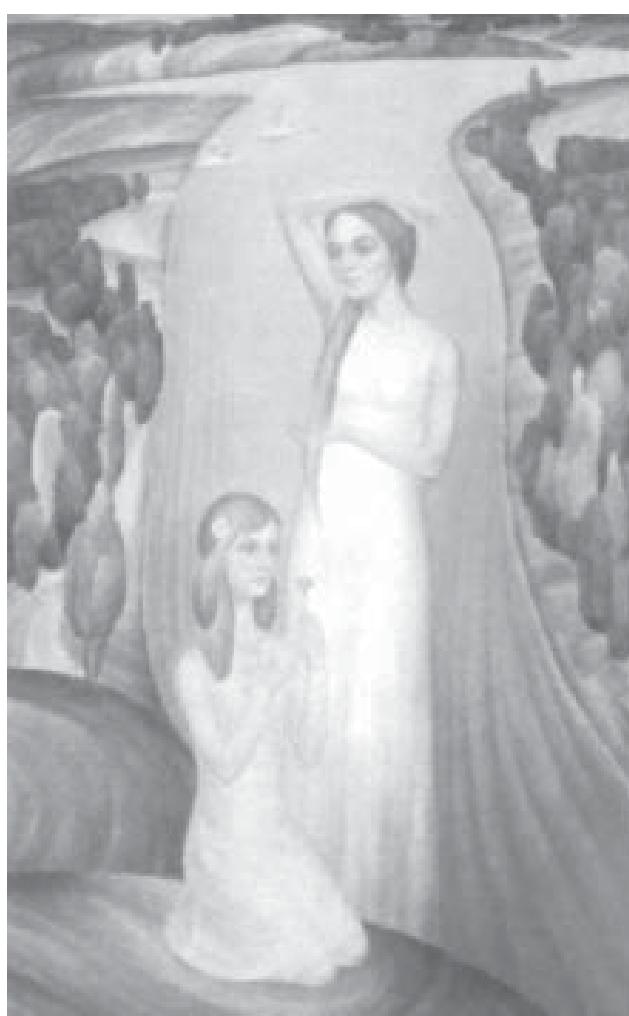
гэтай жывапіснай тэхнікай.

Пераважная большасць твораў на выставе прысвечана роднай беларускай прыродзе ў розныя поры году. Гэта невялікага памеру пейзажы і краявіды вёскі і невялікіх гарадоў – «Вёска Раманава», «Ускраіна Лагойска», «Вечар на Браслаўшчыне» і інш. Яны напісаны лёгкімі дэлікатната размытымі мазкамі.

Розны стан прыроды ў зімку адлюстраваны ў пейзажах «Адліга ў лютым», «Мароз і сонца», «Зімовы ранак». Вабяць гледача восенскія краявіды «Сімфонія восені» і «Восенская элегія», «Пахне чабор». Характэрна, што форму дрэў мастак «лепіць» адным лёгкім мазком, нібы ледзь

датыкаючыся да паперы. Увогуле мастак таленавіта выкарыстоўвае хараектэрны для акварэлі размыты і зацёкі пры стварэнні пейзажных тэматычных кампазіцый «На Ушацкіх азёрах. Радзіма В. Быкава», «Балада. Памяці Адама Міцкевіча».

Большасць пейзажаў напісана ў зялёна-вохрыстаблакітнай гаме. Выключэнне складае пейзаж «Цёплы вечар». Тут мастак лагічна выкарыстоўвае «цёплыя» ружовавоўта-бэзвяды колеры.

наныя дробныя мазкі, якімі мастак напісаў постасці шматлікіх удзельнікаў вяселля.

Але І. Пратасеня не толькі ўдалы пейзажыст, але і таленавіты партрэтыст. «настолькі тонка выпісвае по-зірк вачай, што глядач можа лёгкага прачытаць (зразумець) пісіхалагічны стан душы і думак тых, каго малое. Гэта відно ў такіх акварэлях, як «Партрэт маци» і «Аб перажытым. Партрэт бацькі».

Павага мастака да дзеячаў беларускай культуры відавочна ў партрэтных кампазіціях «Кірыла Тураўскі –

цкая харугва» (2005) і «Пасланец з поля бою» (2006) ён адлюстраваў гістарычныя падзеі – змаганне яго землякоў супраць захопнікаў у часы сярэднявечча. Характэрна, што ў гэтых акварэлях мастак адлюстраваў этнаграфічныя асаблівасці аддзялення, узбраення і дойлідства Случчыны тых часоў. Дыптых апавядае творам манументальнага жывапису.

Юбілейная выставка І. Пратасені прадэманстравала нам творчасць мастака, які ў рэалістычнай стылістыцы адлюстраваў не толькі прыгожую прыроду Беларусі, але і яе гісторыю, і яе культуру на працягу тысячагоддзя.

Неабходна падкрэсліць, што рэалістычная стылістыка жывапісу павінна і надалей заставацца ў творчым арсенале беларускага мастацтва побач з новымі стылістычнымі плынімі авангарднага накірунку ў мастацтве. Рэалістычныя традыцыі беларускага мастацтва вельмі патрэбны беларусам, каб лепш зразумець сваю гістарычную і культурную спадчыну.

Мая Яніцкая.

На здымках: Іван Пратасеня; работы Івана Пратасені - «Набат 1863. Каліноўскі і Марыся», «Партрэт маци», «Аб перажытым. Партрэт бацькі», «Вілія і Свіслач», «Рэха. У батанічным садзе», «Вяселле ў Падгор’і».

Пейзажную тэматычна-панарамную кампазіцыю піша мастак нават пры адлюстраванні радка з верша М. Багдановіча «Нада мной – дубоў павець...» М. Багда-

новіч». Асаблівай далікатнасцю акварэльнага майстэрства І. Пратасені вылучаецца тэматычна-панарамная кампазіцыя «Вяселле ў Падгор’і». У ёй пераважаючы ювелірна выка-

златавуст зямлі Беларускай», «Ефрасіння Полацкая», «Максім Багдановіч і Зоська Верас у Мінску». Змагару за незалежнасць Беларускага краю І. Пратасеня прысвяціў партрэтную кампазіцыю «Набат 1863. Каліноўскі і Марыся».

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісана да друку 20.02.2012 г. у 10.00. Замова № 345.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпісі: 1 мес.- 3100 руб., 3 мес.- 9300 руб.

Кошт у розницу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:
231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адправлений:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная камегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Вінцук Вячорка, Юрась Каласоўскі, Юля Карчагіна, Ірына Марачкіна, Леакадзія Мілаш, Максім Новік, Яэзэл Палубіцкі, Альесь Петрашкевіч, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслав Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/>

<http://pawet.net/>